

"LATRAP" – arvien spēcīgāks

SANDRA
DIEZIŅA

Baltijā lielākais lauksaimnieku kooperatīvs "LATRAP" stiprina pozīcijas, iegādājoties "Alpha Osta", un kopā ar kooperatīvu "VAKS" plāno būvēt dzelteno zirņu pārstrādes rūpnīcu.

Par iespēju tikt pie sava graudu pārkraušanas termināļa ostā "LATRAP" vadība domājusi jau vismaz 15 gadus, kopš eksporta apjomi aizvien pieauguši. Līdz šim ticis izmantots graudu elevator Andrejostā, taču to jau sen bija plānots slēgt, turklāt tā tuvumā esošai piestātnei nebija lielajiem kuģiem nepieciešamā dziļuma, līdz ar to pēdējos gados "LATRAP" to vairs neizmantoja. Zemgales un Latgales zemniekiem nav racionāli vest graudu kravas uz Ventspili, tāpēc bija jāmeklē cits risinājums. "Mums bija svarīgi vairāki aspekti – Rīga kā centrs, jaudīgs dzelzceļš, ostas dziļums vismaz 14 metri "Panamax" kuģu kraušanai, specializēti graudu uzglabāšanas bunkuri un automatizētas transportēšanas un kuģu uzkraušanas sistēmas, nevis noliktavas, kur graudu pārkraušanā izmanto traktoros un automašīnas," atklāj kooperatīva valdes priekšsēdētājs Edgars Ruža. Jau pērn augustā šajā ostā uzkrauts vēsturiski lielākais kuģis visā Rīgas ostā ar 71 tūkstoša tonnu ietilpību. "Alpha Osta" līdz šim veiksmīgi darbojās minerālmēslu pārkraušanā, taču ģeopolitisko notikumu dēļ tai savu darbību nācies pārorientēt uz graudu pārkraušanu.

Darījumu pabeigs februārī

Ostas iegādes darījums ir gana sarežģīts, tas ilga gadu un noslēgsies tikai šī gada februārī. Ostas iegādē tiek izmantots pasaulē labi zināms, bet Latvijā maz izmantots paņēmieni – slēgta obligāciju emisija, piedāvājot kooperatīva biedriem iegādāties obligācijas piecu miljonu eiro apmērā. Tas nozīmē, ka "LATRAP" biedri var ieguldīt savus brīvos līdzekļus kooperatīva attīstībā. "Aicinājām savus biedrus ieguldīt šajā objektā. Un tālāk jau visi kopā pelnīsim, jo loģistika būs vairāk sakārtota un process efektīvāks," stāsta kooperatīva vadītājs.

Graudkopībā aizvadītais gads bijis veiksmīgs – bija labvēlīgi laika apstākļi labām ra-

TIMURA SUBHANKULOVA FOTO

"LATRAP" valdes priekšsēdētājs Edgars Ruža: "Neskatoties uz darbības paplašināšanu Rīgas ostā, sadarbība turpināsies arī ar Liepājas un Ventspils ostām, jo saražotie apjomi ir tik lieli, ka darbības nodrošināšanai ar vienu ostu nepietiek."

žām un graudu patēriņš pieauga, kas veicināja cenu pieaugumu. "Graudkopju krīzes visbiežāk nesakrīt ar globālām vai vietējām ekonomiskām krīzēm. Mūsu krīzes rada laikapstākļi, kas šosezon un iepriekšējā gadā bija labvēlīgi. Iepriekšējos trīs gadus tika piedzīvots gan ekstremāls sausums, gan trakas lietavas ražas novākšanas laikā, un pēc šādiem gadiem nepieciešami vairāki, lai atgūtos. Tagad, iespējams, daļa zemnieku jau izkāpuši no minūsiem, bet pietiekami uzkrājumi vēl nav izveidoti. Te jārunā par daudz apspriestajiem Eiropas platību maksājumiem. Proti, lauksaimniecība no laikapstākļu viedokļa ir ļoti neprognozējama. Ja pāris gadi pēc kārtas ir slikti, tad vienīgā iespēja izdzīvot ir platību maksājumi, kas Latvijas zemniekiem ir trīs reizes mazāki nekā vecajās Eiropas valstīs. Otrs aspekts – joprojām daļu zemes lauksaimnieki nomā, sēžot kā uz pulvera mucas, – ja īpašnieks izlemj zemi pārdot, tad jābūt gatavam daudzu gadu garumā iekopto zemi izpirkt. Daudz nākas kalkulet, " stāsta E. Ruža. Kooperatīva biedri bija atsaucīgi un obligāciju emisija – veiksmīga, kas ļaus iegādāties "Alpha Ostu". Zemnieki saprot, ka obligāciju emisija ir ilgtermiņa ieguldījums uz trim līdz pieciem gadiem. Neskatoties uz darbības paplašināšanu Rīgas ostā, E. Ruža uzsver, ka sadarbība tiks turpināta arī ar Liepājas un Ventspils ostām, jo saražotie apjomi ir tik lieli, ka darbības nodrošināšanai ar vienu ostu nepietiek. No loģistikas un vides viedokļa svarīgi, lai graudu kravas tiktu nogādātas zemniekiem tuvākajā ostā.

"Alpha Osta" iegāde kooperatīvam dos stabilitāti un drošību, zemnieki paši vairāk varēs

ietekmēt ostas darbību un kontrolēt graudu pārkraušanas procesus. Esošie ostas īpašnieki un kopuzņēmuma partneri ir pieredzējuši beramkravu pārkraušanā, tāpat viņi ļoti labi pārzina Krievijas tirgu, nodrošinot kaimiņvalsts kravu plūsmu caur ostu. Aptuveni puse no rudenī pārkrautajiem graudiem bija Krievijas graudi.

E. Ruža saredz, ka ostā jāturpina ieguldīt, lai palielinātu uzglabāšanas jaudas, kas pašlaik ir 110 tūkstoši tonnu. "Nepieciešami vēl vairāki graudu uzglabāšanas bunkuri, lai varētu strādāt ar citām kultūrām – zirņiem, auzām, pupām. Šobrīd ostā ir seši bunkuri, taču, ja vairāk bunkuru, jo lielākas iespējas strādāt ar dažādām kvalitātes graudiem. Turcijai vajadzīgi vienas kvalitātes graudi, Alžīrijai – citas, bet Ēģiptei un Dienvidāfrikai – vēl pavisam citas."

Taps zirņu rūpnīca

Pagājušā gada nogalē kļuva zināms, ka "LATRAP" kopīgi ar otru lielāko kooperatīvu "VAKS" Jelgavā iecerējuši būvēt dzelteno zirņu pārstrādes rūpnīcu, kuras izveidē plānots ieguldīt 75 miljonus eiro. Kā kooperatīvi nonāca līdz šai idejai? Izrādās, jau kādu laiku meklēta vīzija, kā pievienot vērtību zemnieku izaudzētajam, nevis tikai izvest graudus no Latvijas. Jau ticis izstrādāts kviešu dziļās pārstrādes projekts, kā sadalīt graudus cietē un proteīnā, taču pasaulē notiekošais ieviesis korekcijas. Proti, pēdējo trīs četru gadu laikā pasaulē strauji aug un attīstās olbaltumvielu un proteīna ražošana, ko Eiropā galvenokārt iegūst no tauriņziežiem. Pieaug arī pieprasījums pēc vegāniem domātās pārtikas. "Zirņiem ir daudz

priekšrocību. Tajos līdz šim nav atklāti nekādi alergēni. Zirņu proteīni, aminoskābes ir vislabāk sabalsansētas un struktūras ziņā vistuvāk gaļas aminoskābēm. Tāpēc no zirņiem jau veiksmīgi ražo izejvielu vegānu burgeriem. Priekš par zivju pārstrādes uzņēmumu "Karavella", kas šo virzienu uzskata par perspektīvu. Darbojamies paralēli – mēs ražosim izejvielu, viņi – gatavo produktu. Nākotnē saredzam labas sadarbības iespējas," uzsver "LATRAP" valdes priekšsēdētājs. Citas zirņu priekšrocības – nepieciešams mazāk ūdens nekā citām kultūrām, turklāt zirņi piesaista slāpekli no atmosfēras, kā arī bagātina augsni. Ņemot vērā Eiropas virzību uz Zaļo kursu, iepriekšminētie ir ļoti svarīgi apstākļi. Viņš lēš, ka jaunās rūpnīcas darba nodrošināšanai būs nepieciešams trīs reizes vairāk zirņu platību nekā pērn, kad kopumā Latvijā šo kultūru audzēja aptuveni 12 tūkstošu hektāru platībā. Salīdzinājumam – Lietuvā dzelteno zirņu platību apjoms ir desmit reīzu lielāks. Jau šobrīd zemnieki tiek aicināti audzēt šo kultūru izmēģinājuma nolūkos, lai tad, kad vajadzēs, platības varētu palielināt.

Jaunās rūpnīcas būvniecību paredzēts sākt šogad, un tas būšot globāls projekts. Jau sāktas sarunas ar pasaulē lielākajiem pārtikas ražotājiem, tiek slēgti

VEDOKLIS: Spēruši soli attīstībā

Linda Uzkalne, Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas izpilddirektore: "Kooperācijas ietvaros Latvijas zemnieki ir spēruši nākamo soli savas attīstības virzienā. Pašiem sava osta turpmāk sniegs vēl lielākas iespējas konkurēt pasaules eksporta tirgū."

PĀRKĀPUMA BŪTĪBA

SĒKLA:

- Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā

sabiedrība "LATRAP" izveidota 2000. gadā, sākotnēji apvienojot 12 biedrus.

DĪĢŠANA:

- 2020. gadā "LATRAP" biedru skaits sasniedzis

1067; straujš biedru skaita pieaugums pēdējos gados bijis Latgalē.

AUGĻI:

- Iegādājoties "Alpha Osta" 50% +1 daļu,

kooperatīvs stiprinās savas pozīcijas, iegūstot lielāku kontroli ostā, lai pārraudzītu loģistiku, uzlabotu graudu pārkraušanas kvalitāti un strādātu ar peļņu.

nodomu protokoli par izejvielas piegādēm. Šī niša attīstās straujiem soļiem, piemēram, Kanādas valdība plāno ieguldīt 100 miljonus eiro zirņu pārstrādes industriā. No Eiropas valstīm mērķtiecīgas investīcijas tiek ieguldītas Holandē ar mērķi attīstīt pārtikas ražošanu no augu valsts produktiem. "LATRAP" kļuvis par Eiropas klastera dalībnieku un šobrīd sadarbojas ar Latvijas Lauksaimniecības universitāti, lai izstrādātu jaunus un perspektīvus produktus. Gaļas un zivju produktu aizvietošana ar augu valsts produktiem ir viena no iespējām, kā paātrināt pasaulē strauji augošo cilvēku skaitu, kā arī mazināt klimatu ietekmējošos faktorus. "Pasaulē pavērušās unikālas iespējas, mēs ejam līdzīgu augošu tirgum, lai paspētu reaģēt uz pieprasījuma kāpumu," saka E. Ruža. Viņš cer, ka šim projektam izdosies piesaistīt līdzfinansējumu no ES Atveseļošanas plāna naudas, jo tas ir nozīmīgs visai tautsaimniecībai.

Jāpiebilst, ka "LATRAP" apvieno vairāk nekā tūkstoš zemnieku, pagājušajā finanšu gadā, kas ilga no 2019. gada 1. jūlija līdz 2020. gada 30. jūnijam, kooperatīvs strādāja ar 269,9 miljonu apgrozījumu, kas ir par 36% vairāk nekā gadu iepriekš. "LATRAP" apvieno dažāda lieluma saimniecības – no 10 ha līdz 6000 ha. Kooperatīvs bāzējas Elejā, bet visā Latvijā tam ir deviņas filiāles.

**Latvijas Bizness
inovācijas atbalsta**

Imt